

KO-1218

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

November / December – 2017

Sanskrit : CC-102

(दण्डी: दशकुमारचरितम् – उच्छ्वास-६, व्याकरणम्)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ गमे ते भे गद्यपंजोनी अनुवाद करो :

१४

(१) अप्राक्षं च – भद्र ! को नामायमुत्सवः, किमर्थं वा समारब्धः केन वा निमित्तेनोत्सवमनादृत्यैकान्ते भवानुत्कण्ठित इव परिवादिनीद्वितीयस्तिष्ठति ? इति । सोभ्यधत्त – सौम्य ! सुहापतिस्तुङ्ग धन्वनामानपत्यः प्रार्थितावानमुष्मिन्नापतने विस्मृतविन्ध्यवासरागं वसन्त्या विन्ध्यवासिन्याः पादमूलादपत्यद्वयम् । अनया च किलास्मै प्रतिशयिताय स्वने समादिष्टम् समुत्पत्स्यते तत्रैकः पुत्रः जनिष्यते 'चैका दुहिता । स तु तस्याः पाणिग्राहक-मनुजीविष्यति ।

(२) तत्र चासीन्महाशैलः । सोऽहम् – 'अहो रमणीयोऽयं पर्वतनितम्बभागः, कान्ततरेयं गन्धपाषाणवत्पुपत्यका, शिशिरमिदमिन्दीवरारविन्दमकरन्दबिन्दुचन्द्रकोत्तरं गोत्रवारि, रम्योऽयमनेकवर्णकुसुममञ्जरी भरस्तरुवनाभोगः' इत्यतृप्ततरया दृशा बहु बहु पश्यन्नलक्षिताध्यारूढक्षोणीधरशिखरः शोणीभूत-मुत्प्रभाभिः पद्मरागसोपानशिलाभिः किमपि नालीकपरागधूसरं सरः समध्यगम् ।

(३) सेयमाकृतिर्न व्यभिचरति शीलम् । आसज्जति च मे हृदयमस्यामेव तत्परीक्ष्यैनामुद्बहेयम् । अविमृश्यकारिणं हि नियतमनेकाः पतन्त्यनुशयपरम्पराः इति । स्निग्धदृष्टिराचष्ट – भद्रे ! 'कच्चिदस्ति कौशलं शालिप्रस्थेनानेन संपन्नमाहारमस्मानभ्य-वहारपितुम् ?' इति । ततस्तया वृद्धदासी साकृतमालोकिता । तस्य हस्तात्प्रस्थमात्रं धान्यमादाय क्वचिदलिन्दोद्देश सुसिक्तसंमृष्टे दत्तपादशौचमुपावेशयत् ।

KO-1218]

1

[Contd...

(૪) ભગવતિ ! પતિરેવ દૈવતં વનિતાનામ્, વિશેષતશ્ચ કુલજાનામ્ ।
 અતસ્તચ્છુશ્રુષણાભ્યુપાપહેતુભૂતં કિંચિત્ આચરણીયમ્ ।
 અસ્ત્યસ્મત્પ્રાતિવેશ્યો વણિગભિજનેને વિભવેન રાજાન્તરઙ્ગભાવેન ચ
 સર્વપૌરાનતીત્ય વર્તતે । તસ્ય કન્યા કનકવતી નામ
 મત્સમાનરૂપાવયવા મમાતિસ્નિગ્ધા સખી । તયા સહ તદ્વિમાનદૃર્મ્યતલે
 તતોઽપિ દ્વિગુણમણ્ડિતા વિહરિષ્યામિ । ત્વયા તુ તન્માતૃપ્રાર્યનં
 સકરુણમભિધાય મત્પતિરેતદ્ગૃહં કથંચનાનેયઃ । સમીપગતેષુ ચ
 પુષ્પાસુ ક્રીડામત્તા નામ કન્દુકં ધ્રંશયેયમ્ ।

૨ કથા અને આખ્યાયિકાના લક્ષણો જણાવી દશકુમારચરિતના સાહિત્ય પ્રકાર વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૨ “દશકુમારચરિતનું કર્તૃત્વ” - ચર્ચા કરો. ૧૪

૩ દશકુમારચરિતને આધારે દંડીની શૈલી વિશે ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૩ દશકુમારચરિતમાં નિરૂપાયેલ સમાજજીવન આલેખો. ૧૪

૪ ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

(૧) દશકુમારચરિતમ્ - શીર્ષક

(૨) દંડીનું જીવન

(૩) નિમ્બવતીની કથા

(૪) મિત્રગુપ્તનું પાત્રાલેખન

૫ બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪

(૧) દશકુમારચરિત કેટલા ભાગોમાં વહેંચાયેલું છે ?

(૨) યુવાને એકાંતમાં બેસવાનું શું કારણ જણાવ્યું ?

(૩) કન્દુકનૃત્ય કરવા આવેલી કન્દુકાવતી મિત્રગુપ્તને કેવી લાગી ?

- (૪) કોશદાસ અને ચંદ્રસેનાના મિલન માટે મિત્રગુપ્તે કયો ઉપાય બતાવ્યો ?
- (૫) સમુદ્રમાં ફેંકી દેવામાં આવેલા મિત્રગુપ્તનો બચાવ કેવી રીતે થયો ?
- (૬) બ્રહ્મરાક્ષસે મિત્રગુપ્તને કયા ચાર પ્રશ્નો પૂછ્યા ?
- (૭) ગોમિનીની કથા-કયા દેશની છે ? તેમાં કોની વાત કરવામાં આવી છે ?
- (૮) પઠ્ અને નૃત્ ધાતુનું વ.કા.ત્રી.પુ. દ્વિ.વ.નું રૂપ જણાવો.
- (૯) લભ્ અને પચ્ ધાતુના દ્વિ.ભૂ.કા. પ્ર.પુ.બ.વ. રૂપો જણાવો.
- (૧૦) ભવથ અને અયુધ્યધ્વમ્ રૂપો ઓળખાવો.
- (૧૧) અભજયાઃ અને ગચ્છતઃ રૂપો ઓળખાવો.
- (૧૨) પચ્ ધાતુના વ.કા. પરસ્મૈપદ ત્રી.પુ.બ.વ. અને દ્વિ.ભૂ.કા. આત્મનેપદ પ્ર.પુ.બ.વ.ના રૂપો જણાવો.